

5

CENTIMOS

EN XERRIM

SETMANARI BILINGUE, SATIRIC Y DE BON HUMOR

COSAS QUE PASSEN

S'altre dia Don Rigoberto Domenec y Valls, Bisbe de Mallorca per la gracia de Deu y la Constitució, lo qual casi vol dí, per empeños, se despenjá amb'una Pastoral que diu, entre altres coses.

«Cual si no causaran incalculable devastación los volúmenes, revistas y periódicos que nos vienen de fuera, todavía en la capital de Mallorca se dan a la estampa setmanarios dedicados a esta ingrata tarea. *El Obrero Balear*, en vez de concretarse a justas reivindicaciones de los derechos de la clase obrera arremete contra la iglesia y sus instituciones y hace la apologia del bolchevikismo; *La Voz del Pueblo* es mas bien portavoz de ideas irreligiosas y perturbadoras; *Foch y Fum* y *Xerrim* se ocupan en explotar el escándalo y arruinar las buenas costumbres».

Com molta de gent de Sóller y hasta de fora de Sóller s'han cregut que el señor Bisbe Don Rigoberto Domenec y Valls se refería a n'EN XERRIM nostre los comunicá a tots que pateixen d'una gran ofuscació. Es nostre XERRIM, que s'edita a Sóller y no a la capital de Mallorca, no es aquest Xerrim editat a Palma, y que s'ocupa d'explorar el escàndalo y arruinar las buenas costumbres.

EN XERRIM nostre, editat a Sóller, per aquest pich's'ha salvat pe se capulla, ja qu'es un setmanari decent, amich de sa veritat y ses bones costums y que té concedidas sols per aixó 50 dies d'indulgencia a tot devot qu'el lletjeix qui després de fé una estació a Nostramo.

Pero no perque EN XERRIM de Sóller s'haje salvat pe sa capulla, deixe de regoneixe que Don Rigoberto Domenec y Valls n'ha fet una.... com un covo.

Aixó de que fasse un pecat grave es qui lletjeix l'*Obrero* o es *Foch y Fum*, son sigues d'altre s'ostre.

¿Entones qu'in pecat comet es qui per devoció obri sa Sagrada Escritura y lletjeix?

«Desnuda se entregó a las fornificaciones y descubrió sus li-viandades; y presa de sensual furor, deseó cohabitar con los que tienen el miembro como los asnos y el derrame como los caballos».

«Qué li pareix d'aixó a n'el senyó Secretari, aquest que firma per orde de su señor? *

Antes, fa molts d'anys, aquell qu'era condennat per l'Iglesia perdía sa gana y es pel.

Avuy, qui pert es pel, perque lo qu'es sa gana no la pert cap personatje tant facilment, es aquell qui reprova y condenna en pena de pecat grave sa lectura de quatre tonterias. Natural, que l'hey prenguen tots, es seus amats germans, que comprenen que l'ha bollada.

Per Don Rigoberto Domenec y Valls es pecat grave lletjí quatre breguetes inofensives. ¿Qué será, entones, es permetre que mes de xixanta mil personnes desfilin per devant una tísica consumida y li toquin es seu cos insepolt en rosaris y altres herbes?

EN XERRIM de Sóller,
en defensa d'en Xerrim de Ciutat

Remey infalible

Sainete en molts de cuadros

PERSONATGES: Ell, un pobre manobre casat de fresc que se done el creu tant beneit qu'el podrà governar a nés seu exclusiu paré.

Ella: Una ex-fabricante que des dia que se casá ha tornat més gandula qu'una vaca suiça y més criadora qu'una peixereta.

ESCENA PRIMERA

Ell. (entrant) Bona nit, simpática. ¿Qué ja tens es sopá fet?

Ella. (de mal humó) No.

Ell. (estranyat) ¿No...

Ella. (de més mal humó encara) ¡No! No heu ets sentit encara?

Ell. Si, done, si, ja heu he sentit. Pero vol-

dría me diguesses com així no l'ets fet a nes sopá. ¿Qué no saps que tens per obligació preperá es meu contentament per quant venga jo dé trabaya?

Ella. ¡Saps qu'en voldrias tu de cosas!

Ell. Si; voldría que fosses més amorosa, més carinyosa, més cuidadora, menos crida-dora y menos bruta.

Ella. Si no te agrada així no en menjis.

Ell. No done, si per remediá tots aquets mals tenc un remey infalible,

Ella. ¿Quin remey?

Ell. Si no t'enmendes ja el sabràs.

(Ell se torra un tros de pá y ella se va a dormir).

ESCENA SEGONA

(L'ondemá a vespre)

Ell. ¿Qu'hey ha per sopá reina?

Ella. Lo que vulgas.

Ell. ¿Qué no ets tornat fe sopá?

Ella. No.

Ell. ¿Y perque?

Ella. Perque jo no tenc gana y si tu enténs ja t'arreglarás.

Ell. Ay si! ¿De manera que me d'arregla? Es-ta bé, pero antes t'arreglaré a tú.

(y dit y fet agafa un garrot y li romp un bras y li deixá es cos blau a garrotadas).

ESCENA TERCERA

(Tres mesos después dins cas metje)

El senyó metje. Bueno, ara ja no importa torneu, ella ja está completament curada.

Ell. Molt bé senyó metje, estic molt content des seu servici y ara me diga cuant li dec.

El metje. De totas ses visitas cuatro duros.

Ell. (Pagan) Aquí en té vuit, quatre de ses curas des bras dret que vaix rompre a sa meva done y ets altres quatre, les hi pac per adelantat perque es primé dia que no tenga es sopá arreglat li rompe es bras esquerra.

Ella. Senyó metje no cobri res per adelantat perque li jur que no li faltará mai més a nes meu homo.

Ell. Hola, hola, així m'agrada. Heu veus ara qu'es veritat que tenia un remey infalible per curá sas tevas malcriades; si ja heu diu sa canso:

Qui te sa dona malcriada

merexerà que no hey vés

pues si d'una garrotada.

Li esfondràs sa costallada

no li faltaría mai més.

N'URBANO.

France. Febrer 1919.

Máquinas de COSER

Depósito de máquinas para coser y bordar de la acreditada marca

WERTHEIM RÁPIDA

Se admiten toda clase de reparaciones.

Enseñanza de bordar gratis a los compradores de dichas máquinas.

Se venden instrumentos de música y piezas de música de todas clases.

GUILLERMO CALVO

Rectoria, 16.—SOLLER

PRECIOS DE SUSCRIPCION

Provincias: Un trimestre . 0'75 ptas.

Extranjero: Un año . 6'00 .

—Pago por anticipado—

Correspondencia y Administración
Luna, 27.—SÓLLER (Mallorca)

No se devuelven los originales

FRUITA DEL TEMPS

Moda nova, original de sa Casa XERRIMSA, que a causa de s'etsuberant escote, corre perill qu'el Bisbe li enfloqui una condena.

De sa Regió

Suplicam an es nostros Corresponsals, de que diumenje vinent y dos o tres diumenjes més, a las nou y tres cuarts en punt d'es dematí; vajen a sa Plassa des seu respectiu poble y que despues de de reuní tot es públic possible, donin lectura amb'alta veu a s'article que publicam ayuy, titulat: «Cosas que passen» a fi de que tant es masclles com ses femellas s'enteriguen de que EN XERRIM que se edita a Sóller no está condennat pes nostros seño Bisbe, y que fassin consta qu'es setmanari condennat es un Xerrim que se imprimeix a la capital de Mallorca, segons consta a sa Pastoral del seño Bisbe d'aquesta Diócesis.

SA REDACCIÓ.

DE POLLÉNSA

Fa unas cuantas semanas que me vaix enterar qu'aquest setmanari parlava d'una jove qu'està pes Garroverá.

Aquest fulano que tant la dejectava ja sabem molt bé qui es ell, y perque voltros heu cabeu de veure vos diré qu'es seus pares la privaren de xerrá amb aquest sabaté, perque per pati fam sempre hey es a temps.

Si així com a ell li put tant sa feyna, ha-gués estat un atlot trabayadó no l'heurian enigat, pues a qui d'una bona conducta no li passen may líos.

Referent a lo que deye que l'atupave namq una romaneta, li dec di, qu'és tocs no anaven per ella sino per ell, y an es meteix temps l'avertesc de que no s'hi acosti que no s'en-durá còps de romaneta, sinó poñidas d'elenca.

Per acabá te faix a sebre, Juan, qu'aquesta atlota será sa derrera qu'heurás ensumade.

pués las altras ja te coneixerán y no aniran de peras.

Si t'ha agratad el ten roscas mes qu'et constí bon senyo que dús tanta de magrò qu'hasta fás asco a sas moscas.

UN ENTÉS DEL ASSUTO.

DE MANACÓ

S'huella d'ets albañils y fustés, y es triunfo obtengut es una cosa que posa de relleu se bona voluntat y forsa des poble manacori.

Nolros no poren menos de felicitarlós y donarlós s'enhorabona, per sa seva bona unió y pes seu fraternal companyerisme.

Seguiu així manacorins, seguiu així, y pasá aqui y passá allá arribareu a sa punta de sa montaña des triunfo, y desde allá dalt podreu obrá així com mes gust vos doní, tenyent en conte que llevonse comandará s'obré y s'esclau serà es burgués.

Endavant sas atxas, uniuòs amb fraternal lás que ja diu es ditxo que s'unió fa sa forsa.

D'ESPORLAS

Mos pareix qué es reparto del devuit, segons diven, es tan salat com un contá d'un gran hotel. Es poble está envelentonat, a causa d'aquest reparto de marras, que pereix ha sortit d'un munt de desberats.

Tenim es primé tinent d'Alcalde que es vol cobrá des temps des grippe, quatre duros semenals, lo mateix qu'es Sindic qu'es una beya al cuál li donaven dobbés a conta. Pero resulta que no volen presentá ni conta ni dobbés. Mos trobam, idó qu'are mos surt un contet nou d'una friolera d'uns 600 a 700 duros; ademés es senyos des poble donaren 400 duros, en temps d'es grippe y no han sortit a conta.

Tots ets administradós que a s'Ajuntament tenim mareixen doná ventim per assé uns embrolladós.

UN QU' HEU SAP

DE ALGAIDA

Pues señor, ja hem arribats an es punxes bárbaro qu'hajen vist sas generacions desde temps qu'existeix l'Inquisició.

Y seguit aquest pás, tornarà imperá altre vegada, si nolros pobres habitants d'aquesta desgraciada España, no posam «coto» an aquets abusos y barbaridats.

¿Trobaria vosté senyo Rectó, que li farian a vosté (y a tots es de sa seva calanya) un gran obsequi, si aquests sufrits espanyols lo grassen decanfarlós sa paga que percebeixen vostés des Govern?

Idó bé. Jo trob que nos just ni lògic ni propi d'una persona de sentiments humans y de seño cumplit es llevá es pá a un homo trabayadó y que se «cremi» sas seyes» estudiant y trabayan honradament.

També es una bárbaritat que perque aquets periodics que vosté mencioná com son «En Xerrim», «Foch y Fum», «El Obrero Balear» y «La Voz del Pueblo» los tocan es «vius» amb alguna ocasió, ja no s'hajen de poré lletji so pena de quedá excomunieats o sia de no po-re rebre cap sagrament.

¿Y això es sa doctrina que ensenyava Cristo an es seus deixebles cuant los deya: «Estimau a los vostros inimicis»? Y son aquests es representans de Cristo? Deu mos ne guart

Y va un altra. Sempre hem sentit predicá que a demunt es salons que si feyan balls de aferrat hey havia el «demonio» (¡Jesús S. Antoni!) «Pues señores» hem arribat a veura què a demunt un salón d'aquests que si feyen balls, si han arribadas a pujá sas cadiras millós de l'iglesi y un coixí que domés servia per ajoneyarse el Bisbe cuant vé per confirmá. ¿Que vos ha agratad? En sucesius articles anirem parlant detalladament referent an es sucesos qu'hajen pogut occurri referent an aquest asunto.

Es vostro affectissim:

X. X.

DE MURO

Continuació de sa grandiosa película comensada dissapte passat s'altre.

Se retira la Estrella Margarita y surten es nous protagonistas se reuneixen ets artistas de sa Compañía dels reys y fan un parey de ensays y después l'amo de se plassa de toros los contrata per fe sa representació d'els Reys es dia de sa festa y les contrata amb sas condicions que si hey havia molta d'assistencia los havian de doná cent pessetas, y si ni havia poca, vuitanta pessetas. Però vá resultá que l'amo havia fet vení una companyia ecuestre y se toparen en sa gran nevada y varen havé de trabaya en combinació reis y titeres.

Acabada sa funció pasaren contas en sos titeros y l'amo vá treura cent pessetas diuent qu'eran pe sa companyia d'els Reys pe-

ro encara no's venguda s' hora de donarmós lo qu'es ben nostro.

Ja'hu crec que si heu fá així busfará ben amunt en cent pessetas de na Estrella Margarita y cent dels Reys.

Y heu de sobre l'amo'n Rafalero torero que fins mos heureu pagatas mos deureu.

Si haviat no mos heu pagat vos donaren bon ventim, y a mes sereu mermulat pe sa llenç d'EN XERRIM.

FIN DE LA SEGUNDA PARTE

SA COMPAÑIA DELS REYS

(Continuará)

Telegrama dirigit a sas autoridades de Muro. «Es mureros que freqüentan Sa Pobla protestan devant sas autoridades de Muro de s'acte vandàlic que cometé un murero obrint es cap d'una pedrada a un poble; y esperam qu'aquest acte no quedará sense punir.

NICK KARTER

D'ALARÓ

Pel senyo Corneta.

Ja qu'hem parlas des programe, administració y me senyalas en primé lloc sa carretera crec que n'estàrs enterats pets escrits de s'Alaronerito y Bolchequí que las se donen fort. Cualsevol las sentí se creura qu'es mestre Andreu es cap y cuixe Ido sebreu que cuant vengueren es dobbés just cercava veura si la podría fé passá pe sa Taulera.

Si es de consums fevia que no hey serás a temps. Qui deu que pagui, qu'es just.

Dispensa que jo no fassi es bando pués ja'l fará es saitx si no ha de vendre cols. Heu dic perque es sogre s'altre vespre duya un feixet de lleyna y cuant v'assé devora sa posada de Bañols, carré Pontarró pegá an es bastiment d'una case que fan allá, se retirá y pegá demunt es mitjans. Y si per disgraci un carró hey pega, mate es carreté per no hayeri un sol llumet.

Dissapte esper farás una toquedeta.

Es JENRE DES LLENYETÉ

DE BINISALEM

Trista ha estada s'escena qu'ha presenciadada es poble de Binisalem durant es transcurss de sa ausència des nostro gran y renombrat e incomparable actó dramatic el cual ha tornat da s'entrada triunfant després d'havé rebutz molts d'obsequis y aplausos per sas grans capitals de Pedas, Son Rapinya, Jornets y Biniagual.

Lo qu'es nolros estam orgullosos de veurel repareixa a demunt s'escenari des nou teatro y poré admirá sa sua sabiduria. Ademés hem de tení en conta que s'agut de retirar en Borrás, en Morano y altres renombrats actos per no havé pogut compati amb ell.

No cab dupta que nolros binasalemés tenim gran alegria y no hem reparat amb gastos ni sacrificis per consegui que s'escultó en «Mata Setses» mos proporcionás una medalla d'una tayada de rava en so gran busto de en Patacol acompañat d'un diploma de papé d'estressa ben ple de forats, per lo qu'ell mostrará gran satisfacció.

També li donan se mes cumplida, enborbona pes nou ascenso de jefe qu'ha conseguit. apesar que creim qu'heurán d'aixempla alguns carrés per ell poderné passá tant s'infla y s'empina cuant se passetja. Vaje un cap de ruc!

UN AMIC SEU

DE BUJER

Per aqui sen passen de tot coló y si no hu creis escoltau questa.

Heu de sobre idó que dia 3 des mes passat morí de sa grippé una atleta de nou anys.

Poc temps antes de morí acudiren a ca's metja y encara v'assé per Campanet. En vista d'això anaren deseguida a ca's Potecari a serca sas medicinas que mes convenientes les pareixian per fe reneixe sa salut an aquella nina pero... oh sorpresal! es potecari encara no va havé vengut de Sa Pobla.

Vejent que sa situació d'aquella pobre nina anave agravansé per momens acudiren amb urgència a sa Rectoria perque el senyo Rectó hey anàs a suministrarli es sagraments pero vengueré sa casualitat qu'el Sr. Rectó va havé sortit des poble. De passada entraren a ca's vicari pe sa mateixa intenció y aquest va havé fet dos céntims de lo mateix.

UN PARENT DEN BARNABÁS

(Acabarà)

DE MOSCARI

Es vicari de Moscari diumenje a demunt sa trona vá xerrá mes qu'una dona tot cuantre aquest setmanari. Mos va dí qu'eren dolents

que may bons haviam estats y qu'estavem condenats per ateos e indecents.

Jo sempre he duit sa quimera que mes ma-reix condoná aquell que donás fá entrá per un portal de darrera que no es nostre bon XERRIM qu'obrant amb recta justici denuncia cualsevol vici dant an es dolent ventim.

Jovenets deixau rahons, no sent cas de ba-janadas, valen mes sis xerrimadas que no vintires sermones.

Es qui sapigueu lletjí atlots de per dins Moscari y no teniu setmanari totduna apuntauoshi perqu'EN XERRIM mallorquí canta mes clà qu'un canari criticant lo necesari per aturá un que di.

UN LLORO MUT

DE MANCÓ

Plat del die

—¿Qué teniu res de nou, Madó Blaye, que estau tan esblancaida?

—Vos ho diré en confiansa, l'amo'n Refel, a sa sortida des poble m'he topat amb una partida de pareyes de Civils, y, com que per aquí no estam acostumats a vorerné tantes, m'he pensat qu'estavem amb estat de guerra; m'ha pegat a sa boca des có y encara duc es susto.

—No hey ha motiu per tant.

—Es que suara m'ha dit na Beneta, qu'es s'última amiga de sa Batlesa, que sabia per cosa certa qu'avia de venir un tal D. Massolino... Massolino... es illatge no me recorda, per que m'ho ha dit en foresté y que hey hauria renou.

—Y qui es aquest Massolino? Qu'es al-gún coremé?

—Ca, es un Diputat català qu'es molt amic des probes y ha de predicá perque mos debaxin ses assistencies.

—Ido Madó Blaye, na Beneta vos ha rifada. Aquí no vendrà cap Massolino, per sa sencilla raó de que no necessitam sermons lo que, hem de mesté es blat, y, si es ferine milló, per no have de tracta en molinés, y una cose es predicá y s' altre es doná blat. Y aixó de que aqueix señó siga tan amic des, pobres, vos na poreu riure; es pobres d'aquí no tenim amics. Aquest moviment de sa Gendarmeria Civil no's mes qu'una humorada des Batle, perque tothom sabi que s'ha tornat fe carrec de sa vara y ha fet creure an es de Seuva y an es governadó qu'aquí estavem, a punt de metamors en sos altres; pero, estau tranquila Madó Blaye, que no passerá res; aixó es afam de popularitat.

—Mirau qu'es gros! Y perque aquest señó no pega foc an es sostra si tantes ganes te que parlin d'ell?

NEY-NEY

CORRESPONDENCIA

Guim Ferré.—Manacó — Per publicarvos lo vostre es precis venga amb so visto bueno d'es correspol.

Un velli.—Pollensa.—Sortirà.

Llubí.—Hem rebut alló pero no heu entenem. Anau an es Corresponsal de Buje, per si vos ho vol posá en net.

Pito.—Palma. Vos agrairem no fasseu ets articles tan llarcs; a causa a de sa llargari des que tenim no'l podrem posá fins dispare.

XERRIMADES

N'Urbano, es nostre fervent y consequent colaboradó, despues d'una terrible enfermedat que l'ha tengut dos mesos fent nona dins es llit, ja se troba completament bó y en més humó que may per sa seva missió xerrimosa.

Lo que mos alegram de poré manifestá per contentació de molts de lectos nos-tros que ja notaven de menos sa firma des nostre estimat amic.

El ball de la «Defensora» te uns músics que fan tristó fent nota 'desgarradora tocant sense tó ni só.

Dissapte hey vatix assisti per estirar-mé ses carnes y cuant els se vaitx sentí me fogiren be sas ganes. No'hu dic jo sols per xerrá, perque no som xerredó, sols som un un espectadó qu'heu vé y allá se trobá.

Mitja hora per descansá y sa tocada ben curta necessitau una multa perqu'aixo es diu enganá. Com deim es diu enganá, pues tocan y et deixen tou. Bé sé es pù-blic cuant cridá diguentlos:—;Uns va-gos soul

Hey vá reyná animació a cada ball que ballaven, pero feyen compassió pareyas qu'es retiraven.

Un schotich atropellat que no era gens balladó, parexia un vals redó. Y aquí ara jo ja he acabat.

UN SORT.

—¿Que sap perqu'aquella dama sempre té cent pretendents?

—Per dí perfums etselents fent una oló qu'embalsama.

—Y té una cara qu'enlluena, iy d'hont sa sorteix sabría?

—Hombre! De sa Perfumería que li diuen La Moderna.

Tenen de perfums, un mar sabó que no ni há a la China. polvos y llevó Ronquina Aigo de Colonia fina y un Oli de Macassar.

A tot aixó y a mil coses més las trobare a sa perfumería de s'Imprenta Moderna carre de sa Lluna, n.º 27.—Sóller.

An aquella sabateria de devora es «Foment» que de mal nom li diuen Ca'n Ricard, s'altre dia se celebrá una solemna vega.

Destinat a sa tal vega tenian un coní, y com qu'aquests sabatés sempre tenen el dimoni dins sa panxa y es bon humó dins es cap los vengue una tremenda idea, propi d's cap d'un enjiné.

Ido feyvos contes que pensaren amb en Gori sabaté que també viu pet aquells contorns, y que segons diu heu sap fe tot, sobretot sanà animals, y se proposaren prenderli es pel.

L'envieren a demaná y li diguen a veura si los volia sanà es coní, perque no el volian per casta. En Gori hey vengue a bé y s'arromangá fins an es colsons, y armat de guinavet se proposá f'e s'operació.

Però així com ell s'enten tant de sanà conis com nolros de di missa, li passá qu'enllot de tayarli lo que tocava, li taya tot es redó de darrera.

Es sabatés esclafuren amb rieyas, y es pobre Gori quedá tot envergoñit de veura sa seva atrocitat.

En Gori fent es bolero se vá callá y vé parti.

Después de tant de salero no sanà encará es coní!

En nom del Pare, del Fill y de l'Espirit Sant; vos